

Một số vấn đề về quản lý hoạt động tự đánh giá theo tiêu chuẩn kiểm định chất lượng giáo dục ở các trường mầm non

*Trương Thị Khánh Trang**

**TS, Trường ĐH Sài Gòn*

Received: 5/2/2023; Accepted: 10/2/2023; Published: 15/2/2023

Abstract: *Preschool is the first level of education, laying the foundation for other levels, so accreditation and assessment activities to ensure quality in each preschool are very important. Domestic and foreign studies have mentioned the educational quality accreditation process including self-assessment, external assessment and recognition of quality levels, and also analyzed technical factors in the self-assessment process. However, there are few research programs for preschool level and there is no research that goes into depth and analysis to the management of self-help activities in preschools based on 4 management functions.*

Keywords: *Management, self-assessment, quality, preschool*

1. Đặt vấn đề

Quản lý hoạt động tự đánh giá (HĐTĐG) rất đa dạng và phức tạp, không chỉ là công cụ sắc bén góp phần tăng cường hiệu quả chất lượng chăm sóc, nuôi dưỡng và giáo dục (CS, ND&GD) trẻ mà còn là nhiệm vụ trọng tâm của nhà trường. “Mục tiêu của giáo dục mầm non (GDMN) là giúp trẻ em phát triển về thể chất, tình cảm, trí tuệ, thẩm mỹ, hình thành những yếu tố đầu tiên của nhân cách, chuẩn bị cho trẻ em vào lớp một; hình thành và phát triển ở trẻ em những chức năng tâm sinh lý, năng lực và phẩm chất mang tính nền tảng, những kỹ năng sống cần thiết phù hợp với lứa tuổi, khơi dậy và phát triển tối đa những khả năng tiềm ẩn, đặt nền tảng cho việc học ở các cấp học tiếp theo và cho việc học tập suốt đời” (Thông tư số 17/2009/TT-BGDĐT).

Trần Khánh Đức (2004) với công trình “Quản lý và kiểm định chất lượng đào tạo nhân lực” đã phân tích kiểm định chất lượng cơ sở giáo dục hay kiểm định chương trình giáo dục chỉ thực hiện được một cách có hiệu quả khi việc xây dựng hệ thống đảm bảo chất lượng trong nhà trường được giải quyết.

Các nghiên cứu trong và ngoài nước đã có đề cập đến quy trình KĐCLGD bao gồm tự đánh giá, đánh giá ngoài và công nhận cấp độ chất lượng, đồng thời cũng phân tích đến các yếu tố kỹ thuật trong quy trình tự đánh giá. Tuy nhiên, ít có công trình nghiên cứu cho cấp học mầm non và chưa có nghiên cứu nào đi sâu và phân tích đến việc quản lý HĐTĐG ở các trường mầm non dựa trên 4 chức năng quản lý KẾ - TỔ - ĐẠO - KIỂM.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Một số vấn đề về cơ sở lý luận

2.1.1. Đánh giá và tự đánh giá

Theo Trần Kiêm (2012) thì: “Đánh giá là quá trình thu thập thông tin nhằm nhận xét và phán xét chất lượng và hiệu quả của tổ chức trong quá trình vận hành tổ chức, đối chiếu với mục tiêu của tổ chức và cuối cùng, điều chỉnh hành vi của tổ chức hướng vào việc đạt mục tiêu ban đầu của tổ chức một cách tối ưu”.

Tự đánh giá (TĐG) là quá trình tự phân tích, nhận định kết quả công việc của chính chủ thể đánh giá dựa trên những thông tin thu thập được đối chiếu với mục tiêu hoặc chuẩn mực đã đề ra để xác định mức độ thực hiện công việc đạt được. TĐG là quá trình cơ sở giáo dục tự xem xét, nghiên cứu dựa trên các tiêu chuẩn đánh giá chất lượng giáo dục (CLGD) do Bộ trưởng Bộ GD&ĐT ban hành để báo cáo về thực trạng CLGD, hiệu quả hoạt động đào tạo, MCKH, nhân lực, CSVC và các vấn đề liên quan khác để cơ sở giáo dục tiến hành điều chỉnh các nguồn lực và quá trình thực hiện nhằm đạt tiêu chuẩn CLGD trong mỗi cấp học. Hoạt động TĐG theo tiêu chuẩn KĐCLGD là quá trình trường MN tự xem xét, KTĐG trường theo tiêu chuẩn đánh giá CLGD do Bộ GD&ĐT ban hành để xác định thực trạng chất lượng, hiệu quả giáo dục, nhân lực, CSVC, từ đó có kế hoạch cải tiến nhằm đáp ứng các tiêu chuẩn đánh giá CLGD.

2.1.2. *Mục tiêu và nội dung của HĐTĐG:* Theo Thông tư số 19/2018/TT-BGDĐT ngày 22 tháng 8 năm 2022 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT “KĐCLGD nhằm xác định trường mầm non đạt mức đáp ứng mục tiêu giáo dục trong từng giai đoạn; lập kế hoạch

cải tiến chất lượng, duy trì và nâng cao chất lượng các hoạt động của nhà trường; thông báo công khai với các cơ quan quản lý nhà nước và xã hội về thực trạng chất lượng của trường MN; đề cơ quan quản lý nhà nước đánh giá, công nhận hoặc không công nhận trường đạt KĐCLGD”.

Nội dung TĐG tại trường MN hiện nay được quy định bởi 5 tiêu chuẩn đánh giá và được cụ thể hóa thành các tiêu chí phục vụ cho KĐCLGD. Các trường MN sẽ căn cứ vào nội dung này thiết kế TĐG cho phù hợp với đặc thù tổ chức hoạt động CS, ND&GD và kinh tế - xã hội đặt ra cho trường. Trường MN được tổ chức và quản lý phù hợp với quy định của Nhà nước, với các nguồn lực và điều kiện CSVC của trường; có kế hoạch và các biện pháp để thực hiện có hiệu quả mục tiêu giáo dục theo các tiêu chuẩn quy định bao gồm:

- Tiêu chuẩn 1: Tổ chức và quản lý nhà trường (10 tiêu chí);
- Tiêu chuẩn 2: CBQL, giáo viên, nhân viên (03 tiêu chí);
- Tiêu chuẩn 3: CSVC và thiết bị dạy học (06 tiêu chí);
- Tiêu chuẩn 4: Quan hệ giữa nhà trường, gia đình và xã hội (02 tiêu chí);
- Tiêu chuẩn 5: Hoạt động và kết quả CS, ND&GD trẻ (04 tiêu chí).

Trong từng tiêu chuẩn có các tiêu chí, trong từng tiêu chí có các chỉ số đánh giá. Tổng cộng có 25 tiêu chí.

2.1.3. Quản lý được hiểu như thế nào?

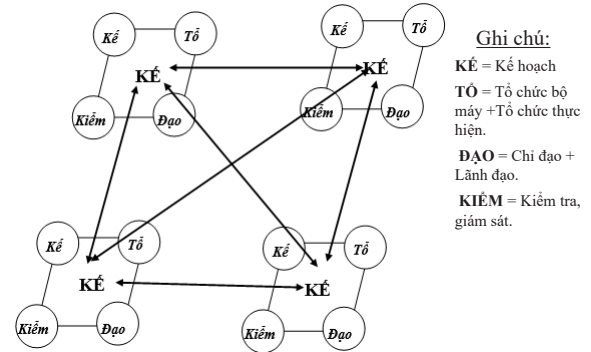
Theo tác giả Bùi Đức Tú, hướng tới Cách mạng Công nghiệp 4.0 thì quản lý cần được hiểu theo tiếp cận lý thuyết hệ thống và điều kiện học như sau: Quản lý là quá trình hoạt động điều khiển có hướng đích của con người lên một hệ thống bằng kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo (lãnh đạo) và kiểm tra, nhằm đạt được các mục tiêu đề ra của hệ thống đó.

Từ định nghĩa trên đây về quản lý, có thể rút ra một số nhận xét như sau:

Mục tiêu cuối cùng của quản lý là đảm bảo chất lượng sản phẩm vì lợi ích phục vụ con người (sản phẩm của giáo dục là nhân cách của người được giáo dục). Người quản lý là người giải quyết một cách khoa học, nghệ thuật các mối quan hệ giữa con người với nhau vô cùng phức tạp không chỉ giữa chủ thể và khách thể trong hệ thống mà còn có mối quan hệ tương tác với các hệ thống khác.

Quản lý có 4 chức năng cơ bản là: Kế hoạch hóa - Tổ chức – Lãnh (chỉ) đạo và kiểm tra, trên cơ sở

ra quyết định đúng đắn, điều chỉnh linh hoạt và nắm bắt, xử lý thông tin chính xác, kịp thời.

Ghi chú:
KẾ = Kế hoạch
TỔ = Tổ chức bộ máy + Tổ chức thực hiện.
ĐẠO = Chỉ đạo + Lãnh đạo.
KIỂM = Kiểm tra, giám sát.

(Bùi Đức Tú, 2020)

2.1.3. Quản lý HĐTĐG

Quản lý HĐTĐG quá trình tác động có mục đích của chủ thể quản lý đến hoạt động KĐCLGD trường MN thông qua các hoạt động xây dựng kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo, kiểm tra, giám sát việc thực hiện TĐG, đánh giá ngoài, công nhận và cấp giấy chứng nhận về KĐCLGD.

2.1.4. Thực hiện các chức năng quản lý

- Lập kế hoạch HĐTĐG theo tiêu chuẩn KĐCLGD

Kế hoạch KĐCLGD trường MN phải xác định được mục đích TĐG, đánh giá ngoài trường MN, thiết lập các chỉ tiêu TĐG, đánh giá ngoài trường MN, huy động các nguồn lực thực hiện, xây dựng lộ trình và quy định thời gian thực hiện. Kế hoạch KĐCLGD trường MN được xây dựng một cách chi tiết, cụ thể, rõ ràng về các hoạt động đảm bảo chất lượng, TĐG, đánh giá ngoài, công nhận mức chất lượng theo quy định và cả kế hoạch tổ chức tập huấn chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ CBQL, giáo viên trường MN.

Mọi hoạt động TĐG phải được thực hiện theo kế hoạch. Xây dựng kế hoạch HĐ TĐG phải thống nhất với kế hoạch KĐCLGD trường MN. Căn cứ kế hoạch KĐCLGD đối với nhà trường MN, căn cứ điều kiện thực tiễn của nhà trường mà xây dựng kế hoạch HĐ TĐG. Nội dung bản kế hoạch HĐ TĐG cần phải xác định được mục tiêu, phạm vi hoạt động TĐG; nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức HĐ TĐG, xác định lực lượng tham gia HĐ TĐG; phân công nhiệm vụ cho từng thành viên; dự kiến các nguồn lực và thời điểm cần huy động; xác định công cụ đánh giá; dự kiến các thông tin và minh chứng cần thu thập cho từng tiêu chí; xác định thời gian biểu cho từng hoạt động (bao gồm thời gian cần thiết để triển khai HĐ TĐG và lịch trình thực hiện các hoạt động cụ thể).

- Tổ chức, chỉ đạo HĐTĐG theo tiêu chuẩn KĐCLGD

Đối với trường MN, cần phân công công việc, thu thập minh chứng, viết phiếu đánh giá tiêu chí, dự thảo báo cáo TĐG, hoàn thiện báo cáo TĐG và đăng ký ĐGN. Theo quy định về KĐCLGD, tại Điều 25 đã xác định nhiệm vụ và quyền hạn chung của Hội đồng TĐG và của từng thành viên trong hội đồng TĐG. Theo đó, Hội đồng TĐG có nhiệm vụ tổ chức triển khai các HĐTĐG theo quy định. Đồng thời, Hội đồng TĐG phải có chức năng, nhiệm vụ tham mưu, tư vấn cho Hiệu trưởng nhà trường các biện pháp duy trì, nâng cao chất lượng các hoạt động của nhà trường. Chỉ đạo thực hiện các HĐTĐG đến toàn thể nhà trường theo phân công. Xây dựng các chế độ để trả thù lao, khuyến khích cho các cá nhân tham gia theo quy định.

Điều khiển các HĐTĐG trong thực tiễn. Điều khiển các HĐTĐG là một chức năng quan trọng của chủ thể quản lý nhà trường. Trước hết, BGH nhà trường phải điều khiển thực hiện quy trình HĐTĐG. Đảm bảo quy trình HĐTĐG qua 07 bước đã được xác định, đồng thời vận dụng linh hoạt trong thực tiễn.

Căn cứ diễn biến của thực tiễn mà điều khiển nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức HĐTĐG cho phù hợp với kế hoạch đã xác định và phù hợp với điều kiện thực tiễn cụ thể, đảm bảo các HĐTĐG đạt được kết quả tốt nhất.

Chỉ đạo xây dựng và khai thác, sử dụng các điều kiện đảm bảo cho HĐTĐG.

- Kiểm tra, giám sát HĐTĐG theo tiêu chuẩn KĐCLGD: KTĐG trong HĐTĐG là thường xuyên để cải tiến và nâng cao chất lượng nhà trường thông qua các yêu cầu của từng tiêu chí. Kiểm tra, giám sát các HĐTĐG theo tiêu chuẩn KĐCLGD ở trường MN là chức năng quan trọng của quản lý nhà trường. Mục đích kiểm tra, giám sát các hoạt động TĐG nhằm nắm thông tin ngược và phát hiện ra những sai lệch trong quá trình tổ chức thực hiện, đưa ra những quyết định điều chỉnh kịp thời, đảm bảo cho các hoạt động này diễn ra theo đúng chương trình kế hoạch và đạt kết quả tốt nhất.

Nội dung kiểm tra, giám sát HĐTĐG bao gồm tất cả các khâu, các bước, các yếu tố liên quan đến HĐTĐG theo tiêu chuẩn KĐCLGD ở trường MN. Trong đó, tập trung kiểm tra, giám sát các hoạt động thực hiện kế hoạch HĐTĐG. Kiểm tra, giám sát nội dung HĐTĐG. Kiểm tra, giám sát phương pháp, hình thức tổ chức HĐTĐG. Kiểm tra, giám sát thực

hiện quy trình HĐTĐG. Kiểm tra, giám sát kết quả HĐTĐG. Quá trình kiểm tra, giám sát cũng là quá trình nắm thông tin ngược, phát hiện, điều chỉnh và điều khiển các HĐTĐG.

2.2. Một số vấn đề về thực trạng

- Dù đội ngũ thực hiện TĐG có thâm niên công tác, lực lượng cốt cán, đứng đầu các đoàn thể và chuyên môn nhưng không thường xuyên được tập huấn, bồi dưỡng một cách bài bản, khoa học và không mạnh dạn kiến nghị, đề xuất các cơ quan chức năng có thẩm

- Một số CBQL, GV nhận thức chưa sâu sắc, hiểu rõ về tiêu chí đánh giá, hiểu nửa vời, còn lập lờ mà không chịu khó nghiên cứu văn bản và kinh nghiệm từ những đơn vị khác, thực hiện một cách hình thức

- Việc xây dựng kế hoạch TĐG chủ yếu dựa theo khuôn mẫu, chưa bám sát sự phát triển thực tiễn nhà trường, tính khoa học chưa cao, tính khả thi thấp.

- Năng lực lãnh đạo của hiệu trưởng trong quản lý HĐTĐG theo tiêu chuẩn KĐCLGD.

- Các nhà trường chưa quan tâm quản lý các điều kiện hỗ trợ công tác TĐG theo tiêu chuẩn KĐCLGD.

3. Kết luận

Quản lý HĐTĐG theo tiêu chuẩn KĐCLGD là một phạm trù khoa học đang trong quá trình vận động, phát triển, hoàn thiện cùng với sự vận động phát triển.

Đề công tác này được thực hiện có hiệu quả, các cấp quản lý cần phải: Đưa nội dung TĐG theo tiêu chuẩn KĐCLGD vào tiêu chí thi đua hằng năm của các nhà trường - Tăng cường công tác tuyên truyền cho CBQL, GV, nhân viên và cộng đồng về tầm quan trọng của HĐTĐG theo tiêu chuẩn KĐCLGD - Tăng cường công tác kiểm tra các trường đăng ký ĐGN - Xây dựng kế hoạch khắc phục kịp thời những hạn chế qua các đợt TĐG để nhà trường sớm đạt được các tiêu chí trong bộ tiêu chuẩn đánh giá CLGD.

Tài liệu tham khảo

1. Chính phủ. (2021). *Quy định việc quản lý trong cơ sở giáo dục mầm non và cơ sở GDPT công lập* (Nghị định số 24/2021/NĐ-CP ngày 23 tháng 3 năm 2021). Hà Nội

2. Bùi Đức Tú (2020), *Đào tạo giáo viên trung học phổ thông theo tiếp cận quản lý chất lượng tổng thể, hướng đến giáo dục trong CMC 4.0*, Tạp chí Thiết bị GD, Số 216, trang 151, Hà Nội

3. Trần Kiêm (2004), *Khoa học quản lý giáo dục - Một số vấn đề lý luận và thực tiễn*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.

4. Viện Ngôn ngữ học (2019). *Từ điển Tiếng Việt*. NXB Hồng Đức.